

Hvers vegna samfélagsmiðlar eru mikilvægir fyrir stéttarfélög

Eftir Mark Friis Hau
Ljósmynd: Haraldur Jónasson

Á öld stafræns aktívisma og hnattræns samdráttar verkalýðsfélaga, sem hefur leitt af sér minni virkni þeirra, verður hlutverk samfélagsmiðla í endurreisn og stofnun stéttarfélaganna æ mikilvægara (Pasquier o.fl., 2020; Wood, 2020). Þrátt fyrir að stéttarfélög hafi sögulega verið eftirbátar í stafrænu þróuninni (Houghton og Hodder, 2021), eiga samskipti í stéttarfélögum sér stað í auknum mæli á tilfallandi samfélagsmiðlum svo sem Facebook, sem hefur orðið meginvettvangurinn til að skoða tengingar milli stéttarfélaganna og grasrótar, eða milli stjórnenda og almenns félagsfólks. Spurningin er ekki hvort það eigi að vera í samskiptum við félagi á netinu, heldur hvernig hægt er að gera það vel.

Þetta stutta ágríp skoðar sambandið milli stéttarfélaganna og grasrótar þeirra í samhengi við hraðan uppgang samfélagsmiðla. Notast er við þegar skilgreindan greinarmun á sameiginlegum og samtengdum aðgerðum. Hin fyrri vísar til hefðbundins ríkjandi skipulags og strúktúrs stéttarfélaganna og hin síðari til lárétts skipulags án miðju, sem hentar nettengdum kerfum. Gegnum þennan greinarmun mun ég rökstyðja að samfélagsmiðlar geti stutt við endurreisn stéttarfélaganna og styrkt möguleika verkalýðshreyfingarinnar til þess að safna styrk.

Ef rétt er með farið af stéttarfélögum, þá geta möguleikar á aukinni virkni grasrótarinnar gegnum samfélagsmiðla orðið að dýrmætri auðlind þegar kemur að skipulagi og úrbótum á innra lýðræðistarfi. Í því skyni deili ég niðurstöðum tveggja nýlegra dæma frá Danmörku um samskipti stéttarfélaganna og grasrótar á samfélagsmiðlum; grasrótarnethópnum „Workers in Motion“ og grasrótarskipulagningu matarsendla, „Wolt Workers Group“. Samfélagsmiðlar voru mjög mikið notaðir og með nýstárlegum hætti í báðum tilvikum, af bæði stéttarfélögunum og grasrótinni og til urðu áskoranir og tækifæri fyrir hefðbundin vinnubrögð stéttarfélaganna.

Aðalatriði

- Samfélagsmiðlar eins og Facebook þrýsta á verkalýðsfélög til að auka samskipti við félagsfólk og gera ágreiningsefni afar sýnilegt.
- Við þetta geta orðið til áskoranir sem eru afleiðing mismunandi áherslna á **sameiginlegar aðgerðir** annars vegar og **samtengdar aðgerðir*** hins vegar, það er milli hefðbundinna aðferða stéttarfélaganna annars vegar og hópa á netinu hins vegar.
- Árangur stéttarfélaganna á samfélagsmiðlum er jafnvægislist þar sem sjálfstæði og umboð nethópa er virt án þess að stefna í hættu hefðbundnu skipulagi stéttarfélaganna.
- Netvettvangur geta leitt til aukinnar virkni félagsfólks og aukins lýðræðis gegnum þátttöku fleiri félagsmanna.
- Sameiginlegar aðgerðir vísa til hefðbundins skipulags stigveldis og benda til sterkrar forystu, sameiginlegrar sjálfsvitundar og hugmynda. Samtengdar aðgerðir eru einkenni á skipulagi hópa án stigveldis, valdreifðum kerfum með fjölbreyttum áherslum og lausbeisluðum skuldbindingum við hugmyndafræði.
- Það þarf að sameina báðar aðferðirnar til að uppskera ávinninginn af þeim báðum en slík aðferðafræði, „samfélagsmiðluð stéttabaráttá“ krefst mikils trausts og býr til áhættu fyrir stéttarfélög ef þau eiga að styðja við miðla án þess að fara með stjórnina.

Grasrót og samfélagsmiðlar

Spenna milli félagsfólks og fulltrúa stéttarfélaganna er ekki afleiðing af stafrænni tækni. Miklu frekar er slíkur núningur milli grasrótar og stjórnenda jafn gamall og verkalýðshreyfingin sjálf og hefur skipt miklu máli varðandi hvernig stéttarfélög hafa þróast gegnum tíðina

*Sameiginlegar og samtengdar aðgerðir eru þýðing á ensku hugtökunum *collective and connective logics* og snúa að tveim mismunandi að aðferðum til aðgerða, annars vegar aðferð sameiginlegra aðgerða (e. *collective action logics*) sem eru hefðbundnar aðferðir stéttarfélaganna og hins vegar aðferð samtengjanlegra aðgerða (e. *connective action logics*), sem gerist með aðferðum mismunandi hópa á samfélagsmiðlum.

(Gumbrell-McCormick og Hyman, 2019). Þótt slíkur núningur valdi áskorunum gagnvart stigveldi, skipulagi og stefnumiðun stéttarfélags, er hann nauðsynlegur fyrir endurlífgun stéttarfélaganna (Gumbrell-McCormick og Hyman, 2019). Þar skiptir sköpum að stéttarfélög þurfa stöðugt að viðhalda jafnvægi milli samkomulags við atvinnurekendur og baráttu félagsfólks (Hansen og Hau, 2022), og í því ferli þarf að virkja félagsfólk, semja við atvinnurekendur og ná samkomulagi innan félags. Stafræn tækni er mikilvægur hluti af þessu. Hins vegar er spurning hvort ný stafræn tækni eins og samfélagsmiðlar auðveldi framgang lýðræðisvæðingar stéttarfélaganna og blási nýju lífi í þau. Samfélagsmiðlar eru ekki „töfraspoti“ (Pasquier og Wood, 2018) sem sjálfkrafa eflir virkni félagsfólks og lýðræðisvæðir stéttarfélög. Hvort samfélagsmiðlar

aðallega að nota Facebook til að vera í samskiptum við félagana sína og aðra mögulega félagana. Vegna þess að Facebook er ókeypis og auðvelt í notkun er það líka notað af grasrót stéttarfélaganna til samskipta og skipulagningar, þar sem það er ekki stofnun með húsakynni, starfsfólki og ytri fjármögnun. Þetta getur breyst eftir því sem yngri kynslóðir finna sér nýjan vettvang, svo sem Tik Tok og Instagram. Það má búast við breytingu á notkun og nýjum miðlum þar sem þessi geiri er stöðugt í þróun og drifinn áfram af stöðugt nýrri tækni.

Í fyrsta lagi einkennir Facebook að það er fjölmiðill þar sem samskiptin geta átt sér stað með myndum og hreyfimyndum, auk

verði þáttur í lýðræðisvæðingu veltur á ytri félagslegum, pólitískum og efnahagslegum aðstæðum og því sem mikilvægast er, umboði stéttarfélagsins.

Burtséð frá tvískiptingunni þá þurfum við að skilja að notkun og áhrif tækni er félagslegt samkomulagsatriði. Þess vegna er stéttarfélagið sjálft ómissandi. Tæknilausnir sem virðast hlutlausar eru þó viðfang ákveðins vals stéttarfélaganna og þeirrar menningar sem skipulag félaganna er. Rafræn samskiptatækni býður upp á tiltekna möguleika og takmarkanir (Hennebert o.fl., 2021), en ákvarðar ekki notkun að öðru leyti en að bjóða upp á margvíslega möguleika. Þessu má lýsa með sýnisdæmi um bolla með handfangi. Þessi útfærsla gefur notandanum tækifæri á að halda á honum „rétt“ með handfanginu, en kemur ekki í veg fyrir að honum sé haldið öðruvísi. Fyrir grasrótina, þá er samfélagsmiðill eins og Facebook þegar tilbúinn vettvangur fyrir liðssöfnun. Það er ókeypis, auðvelt í notkun, og er með milljarða notenda sem gefur því öflug og mikil hópáhrif. Samfélagsmiðlar bjóða upp á laustengda og lárétt tengda hópa, með litlum kostnaði og óformlegum samskiptamáta, og engin ástæða hvers vegna hefðbundin stéttarfélög geti ekki notið góðs af slíkum verkfærum.

Facebook og hefðbundnir fjölmiðlar

Facebook er sem stendur stærsti samfélagsmiðillinn og vettvangur með yfir þrjú milljarða notenda. Þess vegna þurfa stéttarfélög

texta. Aðrir samfélagsmiðlar, svo sem Instagram eða Tik Tok, láta texta mæta afgangi en styðja frekar við sjónræna miðlun.

Í öðru lagi einkennist Facebook af miklu meiri samskiptum milli sendanda og viðtakenda boða, þar sem notendur geta að vild deilt efni sín á milli og tjáð sig um innihald að vild. Þessi umtalsverði munur á sambandinu milli sendanda og viðtakenda getur mögulega dreift valdi og lýðræðisvætt samskipti gegnum aukna virkni, en getur einnig ógnað hefðbundnu skipulagi og strúktúr og skipulegri dreifingu upplýsinga.

Í þriðja lagi þá er Facebook - sem og aðrir samfélagsmiðlar - almennarými. Þótt athugasemdir séu ekki endilega sjónarmið breiðs hluta félaga, þá eru samskiptin milli notenda sýnileg öllum notendum. Þessi sýnileiki býr til félagslegu virknina í samskiptum á samfélagsmiðlum og Facebook einkennist því af margþættum samskiptum og virku samspili milli síðna (sendenda), virkra notenda (viðtakenda), og óvirkra lesenda (áhorfenda). Þetta gerir aukin samskipti milli forystu verkalyðsfélaga og almenns félagsfólks möguleg. Þetta fjölgar líka leiðum fyrir ágreining um stefnu stéttarfélags og gerir meiri kröfur um gegnsæi hjá stéttarfélaginu.

Fólk setur inn færslur á samfélagsmiðla og þær færslur eru ekki alltaf samtímis, né samhliða, öðru sem er þar, og ekki heldur alltaf í beinu svari eða beinum samskiptum við einhvern einn annan. Það

sem getur vist áköf orðræða getur einfaldlega verið birtingarmynd á tjáningu einstaklinga sem tjá margar skoðanir án stýringar og á stjórnlausan hátt. Þessi óstýrða umræða er einmitt það sem hugsanlega leiðir til aukinnar einlægni og hreinskilni meðal meðlima, auk meiri samskipta milli félagsfólks og forsvarsmanna stéttarfélaganna. Mikilvæg varnaðarorð ber þó að hafa í huga því málfrelsi á samfélagsmiðlum er að því er virðist opið, en er samt takmarkað af stórum tæknifyrirtækjum eins og Meta eða Google, sem eiga réttinn á algrímunum sem stýra röðun og framsetningu þess sem póstað er, sem svo ákvarðar hvað notendurnir sjá á skjánum hjá sér.

Það sem meira er, að þó samfélagsmiðlar séu öflugir í að virkja fólk þá er ekki hægt að afturkalla bjöllumhringingu. Þegar stéttarfélög hafa ákveðið að vera til staðar á samfélagsmiðli þá eru þau í stöðugum samskiptum við félagsfólk og væntanlega félag. Þessari samskiptaleið þarf að viðhalda, jafnvel meðan verið er í

auðveldlega má deila. Svið sameiginlegra aðgerða er kröfuharðari gagnvart þátttakendum og krefst þess af þeim að þeir samsami sig við hefðbundin pólitísk samtök, gefna hugmyndafræði, eða sérstaka stétt, kyn eða uppruna.

Sameiginlegar aðgerðir eru samhæfðar og varanlegar, meðan samtengdar aðgerðir koma frá grasrótinni og upp og verða til þannig. Vitaskuld er þetta táknræn aðgreining og flest samtök og aðferðir til að virkja fólk notast við hvoru tveggja, með þá meiri áherslu á annað hvort. Vegna þess að samfélagsmiðlar eiga það til að gera greinarmun á hinu almenna og hinu persónulega óskýran, og vegna þeirra eiginleika sem samfélagsmiðlar hafa til að auka möguleika á virkjun grasrótarhópa, þá eru samtengjanlegar aðgerðir gegnum samtök, grasrótarhópa og félagslegar hreyfingar, ríkjandi á samfélagsmiðlum.

Spurningin verður því sú hvernig stéttarfélög geta beislað þann kraft og sveigjanleika sem einkennir grasrótarhreyfingar á netinu,

Mikilvæg varnaðarorð ber þó að hafa í huga því málfrelsi á samfélagsmiðlum er að því er virðist opið, en er samt takmarkað af stórum tæknifyrirtækjum eins og Meta eða Google, sem eiga réttinn á algrímunum sem stýra röðun og framsetningu þess sem póstað er, sem svo ákvarðar hvað notendurnir sjá á skjánum hjá sér.

samningaviðræðum við atvinnurekendur þar sem gegnsæi getur mögulega verið skaðlegt vegna þeirrar eðlislægu leyndar sem samningaviðræður og málamiðlun getur þurft á að halda meðan á stendur.

Sameiginlegar eða samtengdar aðgerðir

Til að skilja betur virkjun fólks gegnum netið er mikilvægt að gera greinarmun á mismunandi aðferðum við aðgerðir, annars vegar í hefðbundnu umhverfi stéttarféлага og hins vegar í rafrænum aðgerðum, sem eru einkenni samfélagslegra hreyfinga. Hið fyrra, sameiginlegar aðgerðir, vísar til sterkrar forystu, skipulags eftir stigveldi, sameiginlegs auðkennis og hugmyndafræði (Bennett og Segerberg, 2012). Hið síðara og nýrra, samtengdar aðgerðir, vísar til láréttis stigveldis, dreifðra kerfa með margs kyns mismunandi samsömun og persónulegra aðgerða (Pasquier o.fl., 2020). Þótt málefni á netinu geti vísað til svipaðra atriða og hefðbundnar sameiginlegar aðgerðir gera, svo sem réttinda, jafnréttis kynjanna og félagslegs réttlætis, eru verkfærin til að virkja fólk persónulegri og með minni áherslu á sameiginleg einkenni hóps, félagsaðild eða hugmyndafræði. Þau eru frekar persónuleg viðmið svo sem einstaklingsbundnar sögur, mím (e. meme), eða efni sem

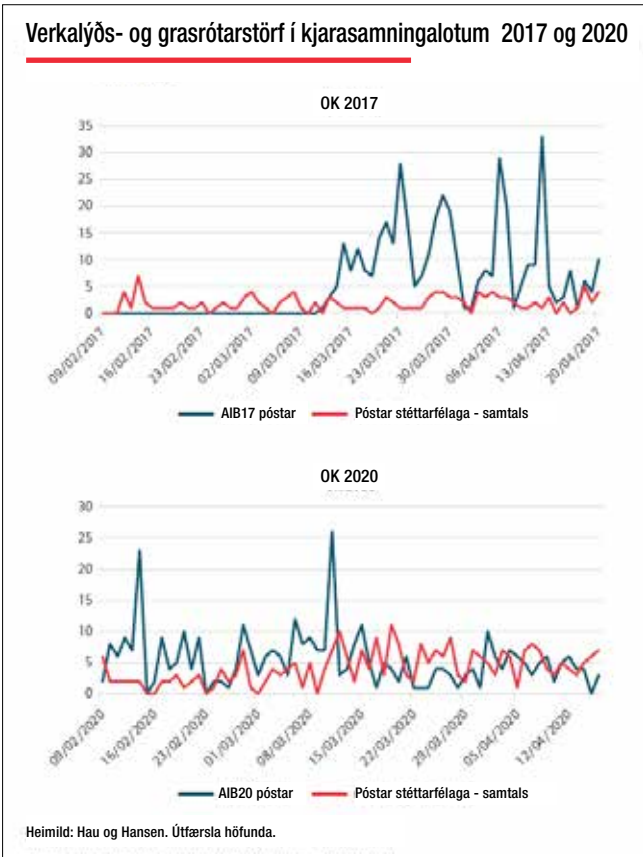
aðferðir samtengdra aðgerða, án þess að fórna hefðbundnu skipulagi og menningu sem byggir á forystu og samsömun, það er aðferðum sameiginlegra aðgerðanna. Stéttarfélög sem hafa boðið upp á þátttöku á samfélagsmiðlum án beinnar stjórnunar hafa haft ávinning af því. Þetta getur líka búið til nýja tegund af sameiginlegri aðgerð, grasrótarímynd, aukna samkennd og samheldni (Pasquier og Wood, 2018). Stéttarfélögin þurfa að koma fram sem stjórnendur (Wood, 2020) að „skyndiaðgerðum“ (e. flashmob) (Pasquier o.fl., 2020) eða tileinka sé samfélagsmiðlaða stéttabaráttu með því að styðja við sjálfstæða hópa á netinu (Hau og Savage, 2022). Þau þurfa líka að vinna í að samþætta grasrótina, bæði þá á netinu og hina hefðbundnu, og veita athygli ferlum innra lýðræðis og gegnsæis (Hau og Hansen, 2022). Hér á eftir nefni ég tvö dæmi um hvernig stéttarfélög geta brúað bilið milli sameiginlegra aðgerða annars vegar og samtengjanlegra aðgerða hins vegar.

Dæmi I - Workers in Motion

Við bárum saman Facebook-síður þriggja danskra stéttarféлага sem starfa á landsvísu (Danski Metal, 3F og FOA), með samtals 554.000 félagum og einnar grasrótarhreyfingar, „Verkalýðsaðgerðasinnar“ (AIB, „Arbejdere i Bevægelse“). Við

söfnuðum heilu mengi Facebook-pósta í tvennum samninga- viðræðum árin 2017 og 2020 (n=1.185), og vorum með 31 eigindleg viðtöl við fulltrúa stéttarfélaganna og grasrótaraktivista sem voru á netinu.

Eins og sést á myndinni að neðan þá hafði grasrótarhópurinn yfirburði á samfélagsmiðlum þegar kom að fjölda fylgjenda, fjölda pósta og dreifingu, þótt stéttarfélagin hafi aukið mikið sýnileika sinn milli árunna 2017 og 2020 til þess að mæta þeirri samskiptaáskorun sem kom úr grasrótinni. Sjálfstæði grasrótaraktivistahópurinn í AIB var með breytilega nafnaskrá aktivista og ekkert fast skipulag, en samhæfði áttak sitt með

beinum fundum á netinu. Þetta gerði þeim kleift að pósta oftar en stéttarfélagum og á öllum tímum, til dæmis utan vinnutíma, um helgar eða á kvöldin. Þar sem grasrótarhópurinn tók ekki þátt í samningaviðræðum og var ekki með samhæfðar aðgerðir, gátu þau líka verið frjálssari í gagnrýni sinni á vinnuveitendur, gagnrýnt málamiðlanir og lagt áherslu á frumleika og hugmyndir neðan frá, án þess að þurfa að stjórna skilaboðunum eða vera með stjórn.

AIB-hópurinn notaði sérstaka virkjunarpósta til að kalla eftir aðgerðum, benti á umkvörtunarefni og lagði áherslu á samstöðu starfsfólks og óvild vinnuveitenda. Á hinn bóginn voru póstar frá stéttarfélagunum með „hlutlausari“ fréttir og upplýsingar um framgang kjaraviðræðnanna til að upplýsa félagsfólk og halda þeim við efnið. Fyrir forystu stéttarfélagans varð missirinn á stjórn nethópanna árið 2017 til þess að kjaraviðræðurnar gengu verr en ella, en varð þó til þess að starfshættir félagsins voru endurskoðaðir. Hluti af lausninni við þessari „áskorun“ frá grasrótinni var að efla raddir félagsfólks í kjaramálum og auka bein samskipti milli efnstu og neðstu laga stéttarfélagans.

Þó að aðferðir hinna samtengjanlegu aðgerða grasrótar AIB hafi storkað dönsku stéttarfélagunum á netinu og neytt þau til að auka sýnileika sinn þar, þá höfðu þær líka áhrif utan netheima. Árið 2020 leituðust stéttarfélagin við að minnka óánægju með því að fjölga hefðbundnum fundum með félögum til að kynna kjarasamninga, útbjuggu sérstakar aðferðir til að eiga í samskiptum við óánægða grasrót, og lögðu meiri áherslu á að útskýra verðleika kjarasamninga fyrir félagsfólki. Stéttarfélagin neyddust til að taka frá tíma, fyrirhöfn og fjármagn fyrir samfélagsmiðla sína sem hefði verið hægt að nota í annað. Þótt nettengdir grasrótarhópar geti verið áskorun fyrir samskipti stéttarfélaganna og flækt strategíu kjaraviðræðna, þá yta þeir líka forystufólki stéttarfélaganna til að tileinka sér nýja tækni fyrr en ella og taka tillit til mála sem hvíla á félagsfólki við atkvæðagreiðslur um kjarasamninga. Stéttarfélagin sem neyddust til að tileinka sér hraða og sveigjanleika samtengdu aðgerðasinnanna á netinu sáu jákvæð áhrif á gegnsæi, innra lýðræði, og möguleikana á sameiginlegum aðgerðum. Þótt margir aðrir þættir hafi áhrif, virtust niðurstöður atkvæðagreiðslna um kjarasamninga sýna jákvæða þróun; árið 2017 greiddu 56,5 prósent félagsfólks atkvæði með kjarasamningnum og aðeins hefði þurft um 14.000 atkvæði af alls 200.000 til viðbótar gegn kjarasamningnum, til að fella hann, sem hefði leitt til meiriháttar vinnudeilu. Árið 2020 var samningurinn hins vegar samþykktur með 79,8 prósentum atkvæða, sem benti til meiri ánægju félagsfólks með samninganefndina og kjarasamninginn sjálfan.

Dæmi II - The Wolt Workers' Group

Í seinna dæminu skoðuðum við frumkvæði nettengds stéttarfélagss fyrir sendla Wolt heimsendingarþjónustunnar í Danmörku, Wolt Workers' Group (WWG). Með því að fylgjast með sem persónulegur þátttakandi og Wolt sendill, og með sautján hálf-skipulögðum viðtölum við starfsmenn Wolt, við aktivista í WWG, og líka við tengiliði við stéttarfélag, greindum við samfélagsmiðlastrategíu þessa litla hóps aktivista, aðgerðir þeirra eins og #NoPayCuts verkfallið í febrúar 2020, og tengslin við stóra 3F stéttarfélagið. Það kom aftur í ljós að samfélagsmiðlar buðu upp á nýjar tengingar og samskipti milli forsvarsmanna stéttarfélagssins og grasrótar, með aðferð sem nefnd var „samfélagsmiðluð stéttabaráttá“ (Hau og Savage, 2022). Þessi aðferð felur í sér að útvísta samskiptum á netinu og virða sjálfstæði hópanna þar, en jafnframt að styðja við aðgerðasinnanna með framlögum og leiðsögn.

Rannsóknir okkar sýna að uppbygging bandalaga á netinu er hagkvæm kostnaðarlega og að samfélagsþópar geta talist sveigjanlegir og kraftmiklir ef þeir fá stuðning stéttarfélaganna. Það sem skiptir máli er að þessi viðleitni styður við, frekar en að bola í burtu, árangursríkt skipulag stéttarfélaganna sem er þegar til staðar, og gerir þeim kleift bæði að beisla aðferðir samtengjanlegra aðgerða á netinu gegnum útvístaða nethópa, en án þess að valda skaða á sameiginlegum aðgerðum sem eru til staðar í skipulagi stéttarfélagss, samhæftri strategíu og forystu þess. Með því að vera til staðar sem hópstjóri og leyfa dreifðar aðgerðir nethópa, frekar en að reyna að stofnanavæða nethópa WWG og samþætta þá inn í strúktúr stéttarfélagssins, þá nýtti 3F sér möguleika rafrænnar tækni samfélagsmiðla. Sem sveigjanleg aðferð til skipulagningar krefst slík samfélagsmiðluð stéttabaráttá mikils trausts milli aðila og getur falið í sér áhættu fyrir stéttarfélagið sem setur fjármuni í hópa sem það hefur mjög takmarkaða stjórn yfir. Veik stjórn hópanna þýðir að þeir geti verið stjórnlausir og aðgerðir þeirra, svo sem beinar

aðgerðir, mótmæli eða harðorðar yfirlýsingar á netinu, geti skapað ágreining við vinnuveitendur og heft möguleika stéttarfélagsins til að ná samkomulagi. Ef stýringin er hins vegar vandvirk, þá getur samstarf milli hefðbundins stéttarfélags og stafrænt drifinnar grasrót, með aðferð samfélagsmiðlaðrar stéttabaráttu sem viðheldur sjálfstæði, umboði og mikilvægi aðferða samtengjanlegra aðgerða nettengdra hópa, gefið góða raun fyrir frekari félagasöfnun á vinnumarkaði.

Samfélagsmiðlar hafa verið sérstaklega hjálplegir í að ná til jaðarhópa og búa til samfélög fyrir fólk sem fengi annars engan stuðning, svo sem innflytjendur, LGBTQI, og aðra minnihluta-hópa, konur í karllægum greinum eða til fatlaðra. Aðferðir samtengjanlegra aðgerða sem eru ráðandi á samfélagsmiðlum bjóða upp á persónulegri pólitíska þátttöku miðað við sameiginlegar aðgerðir innan skipulegrar stofnunar þar sem minnihlutahópar geta fundið sig vera jaðarsetta eða ósýnilega (Wright o.fl., 2022). Stéttarfélög þurfa að finna leið til að vinna í og aðlaga slík áhyggjuefni, og viðurkenna styrkleika bæði samtengjanlegra og sameiginlegra aðgerða.

Niðurstaða

Með því að nota sem umgjörð aðferðir samtengjanlegra og sameiginlegra aðgerða hefur þessi grein greint samskipt milli stéttarfélaga og grasrót þeirra á stafrænni öld. Þessi tvö dæmi lýsa möguleikum og áskorunum samfélagsmiðla fyrir endurlifun stéttarfélaga þegar virkja á félagsfólk til þátttöku í verkalyðsstarfi. Þótt samfélagsmiðlar séu mikilvægir til miðlunar þarf samt að vera vakandi gagnvart þeirri staðreynd að samskiptatækni ein og sér breytir ekki afli beinna aðgerða. Stór nettengdur hópur getur líka einkennst af aðferðum sameiginlegra aðgerða (Pasquier o.fl., 2020). Það sem meira er, sameiginlegar og samtengjanlegar aðgerðir geta lifað hvor með annari og gera það með góðum árangri eins og sést í síðara dæminu í þessari grein. Með því að finna jafnvægið milli sameiginlegra og samtengjanlegra aðgerða geta stéttarfélög notið góðs af bæði samhæfðum aðferðum og sveigjanleika skipulags, með því til dæmis að þróa lausbeislaðri sambönd við sjálfstæðari félagahópa.

Eitt atriði sem snýr að notkun miðla á netinu er að hefðbundnar stofnanir og félög eiga til að afrita hefðbundið skrifstofuskipulag þangað inn, og finnst það vera tilvalið. Með því að skilja mismunandi aðferðir sameiginlegra og samtengjanlegra aðgerða geta stéttarfélög orðið meðvitaðri um þörfina á að ná jafnvægi milli mikilvægis grasrót (á netinu) og samhæfðrar skipulagningar (í húsi). Ein leið, eins og sést í fyrra dæminu, snýr að því að stéttarfélag auki sýnileika sinn á samfélagsmiðlum sem viðbragð gagnvart grasrótinni, og auki líka gegnsæi og virkni félaga almennt til að sjá fyrir og umbera hugsanlega óánægju félagsfólks.

Önnur leið, eins og sést í seinna dæminu, er að stéttarfélög útvisti grasrótarskipulagningu og samskiptum á netinu til sjálfstæðra hópa og aktívista með litlu eftirliti eða stýringu í anda aðferða samfélagsmiðlaðrar stéttabaráttu. Þetta inniber mismunandi aðferðir fyrir mismunandi tilgang og leyfir sveigjanleika og nýja hópa, án þess að stefna í hættu hefðbundnu skipulagi. Mikilvægt atriði í þessu sambandi er möguleikinn á að aukin óánægja grasrót á netinu geti orðið að ógn við forystu stéttarfélagsins gegnum baráttu til að endurskilgreina þær venjur sem leiða lýðræði og samskipti innan félagsins. Þetta getur valdið erfiðleikum, orðið

að vopni hjá öflugum atvinnurekendum, leitt til þess að lögmæti félagsaðildar er dregin í efa og í raun leitt til stjórnlýsis.

Nettengdir hópar sem starfa í anda samtengjanlegra aðgerða geta hins vegar líka verið auðlind lýðræðis og aktívisma sem getur leitt til meiri virkunar félaga og jákvæðra áhrifa á innra lýðræði í stéttarfélagi, með aukinni áherslu á að taka inn áhyggjur almennra félaga og auka gegnsæi. Í stuttu máli, þegar stafræn tækni og samfélagsmiðlar verða æ mikilvægari í daglegu lífi, liggur framtíð stéttarfélaganna í að ná jafnvægi milli „eldri“ og „nýrri“ aðferða við að virkja félagsfólk. Þær aðferðir ættu að bæta hvor aðra upp, meðan aðferðir sameiginlegra aðgerða eru með megináherslu á miðstýrðar, samhæfðar aðferðir, til að virkja félagsfólk gegn atvinnurekendum til að ná formlegu valdi í sinni baráttu, ættu aðferðir samtengjanlegra aðgerða – gegnum stafræna tækni – að yta undir sjálfstæða hópa neðan frá og leyfa félagsfólki að sækjast eftir eigin markmiðum og hugmyndum. Báðar aðferðirnar eru nauðsynlegur þáttur í endurreisn stéttarfélaga og til að viðhalda mikilvægi verkalyðshreyfingarinnar á stafrænni öld. ■

Höfundur er mannfæðingur, PhD, við Kaupmannahafnarháskóla með sérsvið að rannsaka pólitískan aktívisma og stéttarfélög. Greinin er þýdd úr ensku, og birtist fyrst hjá The European Trade Union Institute sem er sjálfstæð rannsóknar- og þjálfunarmiðstöð Samtaka evrópskra verkalyðsfélaga (ETUC) og regnhlífarstofnun evrópskra verkalyðsfélaga.

Heimildir

- Bennett, W. L. og Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739–768. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Gumbrell-McCormick, R. og Hyman, R. (2019). Democracy in trade unions, democracy through trade unions? *Economic and Industrial Democracy*, 40(1), 91–110. <https://doi.org/10.1177/0143831X18780327>
- Hansen, N. W. og Hau, M. F. (2022). Between settlement and mobilization: Political logics of intra-organizational union communication on social media. *Work, Employment and Society*. <https://doi.org/10.1177/09500170221122537>
- Hau, M. F. og Hansen, N. W. (2022). *Unions on Facebook: Developing union democracy on- and offline* [erindi flutt á ILERA European Congress, Universitat Autònoma de Barcelona, 8.–10. september 2022].
- Hau, M. F. og Savage, O. (2022). Building coalitions on Facebook: 'Social media unionism' among Danish bike couriers. *New Technology, Work and Employment*. <https://doi.org/10.1111/ntwe.12261>
- Hennebert, M.-A., Pasquier, V. og Lévesque, C. (2021). What do unions do... with digital technologies? An affordance approach. *New Technology, Work and Employment*, 36(2), 177–200. <https://doi.org/10.1111/ntwe.12187>
- Houghton, D. J. og Hodder, A. (2021). Understanding trade union usage of social media: A case study of the public and commercial services union on Facebook and Twitter. *New Technology, Work and Employment*, 36(2), 219–239. <https://doi.org/10.1111/ntwe.12209>
- Pasquier, V., Daudigeos, T. og Barros, M. (2020). Towards a new flashmob unionism: The case of the Fight for 15 movement. *British Journal of Industrial Relations*, 58(2), 336–363. <https://doi.org/10.1111/bjir.12507>
- Pasquier, V. og Wood, A. J. (2018). *The power of social media as a labour campaigning tool: Lessons from Our Walmart and the Fight for 15*. ETUI. <https://ssrn.com/abstract=3219307>
- Wood, A. J. (2020). Beyond mobilisation at McDonald's: Towards networked organising. *Capital & Class*, 44(4), 493–502. <https://doi.org/10.1177/0309816820906354>
- Wright, T., Moore, S. og Taylor, P. (2022). Union equality structures and the challenge of democratic legitimacy: The case of the fire brigades union. *Work, Employment and Society*. <https://doi.org/10.1177/09500170211072796>